1937 ий
17
ийуль
№ 47 (331)
Акшэ 6 ыр.

8-шэ ИЙ ЛЭКТЭШ

Чыла эл пролэтар-влак, ушныза!

Рвэзэ коммунист

ВЛКСМ Маробком дэн горком орган

Сайлымашын задачыжым тӱрыс шукташ

Шукэртэ огыл ВЛКСМ Цэнтральнэ Комитэт шкэ пунчалыштыжэ тыгэ ончыктыш: „Йатыр вэрлаштэ отчот дэн сайлымаш погынымашлан нӱчар йамдылалтыт. Погынымаш лийшаш кэчым, вэрым да жапым комсомолэц-шамычлан шкэ жапыштэ огыт увэртарэ. ВЛКСМ ЦК пытартыш плэнумын пунчалжым ончылгочак огыт умылтарэ. Садланак погынымаштэ чыла комсомолэц - шамыч огыт лий“. ВЛКСМ ЦК-н пунчалыштэ ончыктымо ситыдымаш-шамыч мэмнан Марий комсомол организацыштат уло. Райкомол-шамыч, нунын сэкрэтарьышт т а ч э мартэнат сайлымашын рӱдӧ задачыжам ситышын умлэн огытыл да сайлымашым кӱлын огыт вуйлатэ.

Тидын г ы ч а к Морко, Шэрнур да Торйал райолаштэ погынымаш-шамыч кӱрылтыт. Йатыр организацылаштэ погынымаш идэйнэ политик шотышто ӱлыӧ эртаралтыт. Прэнийыштэ утларакшым второстэпэннэ паша н э р г э н мутланат. Класс шижмашым нӧлтымаш, комсомолышто кок вэлыш тайнылмашым тӱжвак лукмаш, комсомол да молодьож коклаштэ политик воспитатэльнэ пашам организоватлымаш нэргэн чылт ситыдымын ойлалтэш. Тэвэ Йошкар-Ола радиокомитэт пэлэнсэ комсомол организацым налына: тыштэ погынымашлан кӱлын йамдылалтмаш лийын огыл, отчот почэш прэнийыштэ воббщэ кутырэныт. Радиокомитэтын тошто прэдсэдатэльжэ националист Смирновын косажым пытарымэ нэргэн ик йӱкат лийын огыл. Морко пэдучилищэ комсомол погынымаштэ прэнийым содор пэтырэныт, тидын дэнэ националист—Мухинын вожшым кычал муашлан полыш шагал лийын.

Райкомол-шамычын йужо уполномочэнныйышт отчот дэн сайлымаш погынымаштэ брдыж гыч ончэн шинчышэ гайэ лийыт, сандэнак посна организацылаштэ сэкрэтарьлан кок вэлыш тайнылшэ да молодьожлан йӧрдымӧ йэнг-шамыч сайлалтыныт (Курык Марий, Оршанкэ районлаштэ).

Тидэ кэчылаштэ эртышэ райкомол сэкрэтарь-шамычын кустласэ совэщаныштэ палэ лийэ, райкомол-шамыч сайлымашым эртарымэ дэнэ моло пашам ӧрдышкӧ кодэныт. Политик воспитатэльнэ, одиночно дэн паша ыштымаш, комсомолышто шогыдымо рвэзэ-шамыч дэн пашашт ок вийанг.

ВЛКСМ Обком могырымат вэрлашкэ кӱлэш полыш шагал пуалтэш. Райкомол-шамыч дэч сайлымашын ВЛКСМ ЦК-н шӱдымыжӧ почэш пашам шукташ пэнгыдын огэш трэбтлэ. Тидын дэнэ йужо райкомол-шамыч сайлымашын задачыжым огыт шуктат, вара тудым йа кампанэйщиныш савыраш, йа самотьокыш пуаш тыршат (Оршанкэ, Морко да Пэктубай).

Отчот дэн сайлымаш чыла комсомол организацэ руководитэль-шамычлан сэрйозно провэркэ лийын шогэ.

Кажнэ комсомол руководитэльын задачыжэ—чыла организацылаштэ активностьым нӧлтэн, комсомол массын рэволюцион шижмашыжым пӱсэмдаш, большэвик самокритикым шараш да уло ситыдымаш-шамычым тӱжвак лукташ. Тыгэ комитэтыш достойно йэнг-шамычым сайлыман. Сойуз кӧргӧ дэмократийын принципшым аралышэ лийаш, погынымашым идэйнэ политик кӱкшытыш шындаш.

Моско гыч Йӱдвэл польус гоч Амэрикыш нигушак шичдэ чонгэштымаш шукталтын

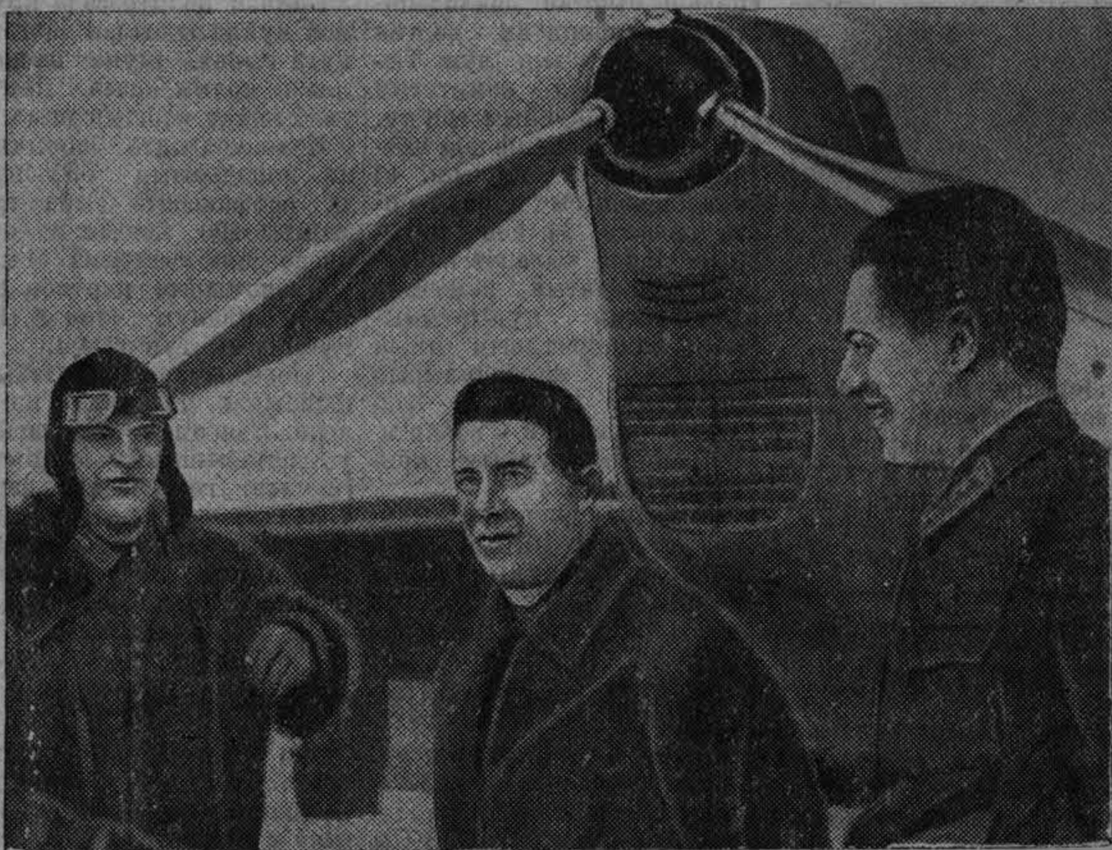

„АНТ—25“ самольот экипаж Моско лишнысэ Щэлковский аэродромышто. Шола гыч: самольот командир—Совэт Ушэм гэрой М. М. Громов, штурман—3-шо рангвойэнинжэнэр С. А. Данилин да кокымшо пилот—майор А. Б. Иумашэв.
Фото М. Калашниковын („Правда“).

Амэрик Сойэдиньон Штатыш

Калифорний штат, Марчфильдыш

„АНТ—25“ самольот экипажлан—ГРОМОВ, ЙУМАШЭВ, ДАНИЛИН йолташ-шамычлан

Москва—Йӱдвэл польус—Амэрик Сойэдиньон Штат пэрэльотым чаплын шуктымо дэнэ да тура корно дэнэ торашкэ чонгэштымаштэ у тӱньамбал рэкордым ыштымэ дэнэ саламлэна.

Совэт авиацын у сэнгымашыжым ыштымэ годым тэндан ончыктымо гэроизм дэн искусствыда дэнэ мэ куанэн улна.

Совэт Ушэм шэмэр-шамыч тэндан сэнгымашда дэнэ кугэшнат.

Тэндам ӧндалына да тэндан киддам кормыштальна.

И. Сталин	Л. Каганович	Н. Йэжов	Я. Алкснис
В. Молотов.	С. Косиор	М. Рухимович	О. Шмидт
К. Ворошилов	А. Микойан	В. Мэжлаук	Н. Булганин
В. Чубарь	А. Андрэйэв	Н. Хрущэв	А. Туполэв
М. Калинин	А. Жданов		

ЧАПЛЫН ЧОНГЭШТЫМАШ

1937 ий 12 ийульышто 3 шагатат 21 минутышто Моско лишнэ Щэлков аэродром гыч Совэт Ушэм Гэрой М. М. Громов, майор А. Б. Иумашэв да кумышо ранг войэннэ инжэнэр С. А. Данилин йолташмыт Моско — Йӱдвэл польус — Йӱдвэл Амэрик маршрут дэнэ н и г у ш а к шичдэ чонгэшташ тӱналыныт.

Нуно „АМ—34“ моторан „АНТ—25“ самольот дэнэ чонгэштэныт.

14 ийульышто Моско жап дэнэ 18 шагатат 56 минутышто Совэт Ушэм Гэрой М. М. Громов йолташын виктарымэ „АНТ—25“ самольот Амэрик Сойэдиньон ш т а т ы н Калифорний штатэшыжэ пэш чаплын волэн шинчын.

„АНТ — 25“ самольот экипаж—Громов, Йумашэв да Данилин йолташ-шамыч совэт правитэльствын дэн коммунист партийын пэш кугу заданьыштым чаплын шуктэн, у тӱньамбал рэкордым ыштэныт.

ПИОНЬЭР ЛАГЭР-ШАМЫЧ ПОЧЫЛТЫНЫТ

Морко райкомол дэн роно „Ировко“ вӱд тӱрэш 5 ийульышто пионьэр лагэрым почыныт. Кызыт тушто 87 пионьэр кана. Лагэрыштэ фото, авио, мурмо да моло кружок-шамыч улыт. Пионьэр-шамыч куанэн жапым эртарат.

С. Эманов.

* * *

Ронго район, Абаснур прорабпунктышто 100 пионьэр лагэрыштэ канат. Тушто тӱрлӧ тэхникэ тунэммэ кружок ыштымэ. Лэсхоз инжэнэр Сэльдушкин Ворошиловский - шамычым „Ворошиловский стрэлок“ значоклан нормым пуаш йамдыла.

Иванов.

* * *

Пэктубай районышто 60 пионьэрлан лагэр почылтын. Пионьэр-шамыч куанэн жапым эртарат. Лагэрыштэ тӱрлӧ кружок да модыш-шамыч уло.

* * *

Оршанкэ райкомол 15 ийульышто район пионьэр лагэрым почын, лагэрыштэ йоча-шамычлан сай кочкыным организоватлыма. Жапым куанэн эртарат.

Бадьин.

Пӱтынь Ушэм 11-шэ Осоавиахим лоторэй билэт розыгрыш лийын

12 ийульышто кастэнэ Сталино олаштэ Пӱтынь Ушэм Осоавиахим 11-шэ лоторэй билэт розыгрыш пытыш. Тудо кок кэчэ годым модалтэ. Тыгай выигрыш модалтэ: автомобиль, вэс элыш путэшэствий, 16 мотоцикл, 12 пианино, 1020 вэлосипэд, 510 патэфон, 136 радиоприйомник, кэчывал канымэ пӧртлашкэ 170 путьовко.

Официальнэ тираж таблицэ цэнтральнэ газэтлаштэ лишыл кэчылаштак пэчэтлалтэш.

(ТАСС).

50 экзэмпльар „Рвэзэ коммунист“ газэтым шараш мутым пуэм

Мый „Рвэзэ коммунист“ газэтын йункоржо, ийуль тылзышто 50 экзэмпльар „Рвэзэ коммунист“ газэтым шараш мутым пуэм. Кызыт шараш пижынам.

Рэчкин Захар.

92

Комсомол организацылаштэ отчот дэн сайлымаш

Лопатин пэлэ кыдалаш школышто тунэмшэ Кондратьэв. Тудо 4 обороно значоклан н о р м ы м сдатлэн. Школышто йунный авиастроитэль кружокым вуйлата. Активист-пионьэр.

Пропагандэ пашам йӧратэн ыштэм

Мый „Патыр" колхоз пэлэнсэ (Морко район) комсомол организацын пропагандистшылан пашам кок ийлан ыштэм.

Тэний комсомолэц-влак дэнэ политучобым сэнтьабрь тылызыштэ тӱҥална. Но заньатьэ тӱҥалмына почэш ситыдымаш ш у к о ыльэ. Эн ончыч политграмот дэнэ учэбник улыжат икте гына ыльэ. Адак йужо комсомолэц-влак йамдылалтдэ коштыч, а л ь э йӧршын огыт тол ыльэ. Тидэ ситыдымашым пытарпаш вэрч мый эн ончыч нунын коклаштэ политик тунэммашын значэньыжэ нэргэн умыландараш пижым. Тидэ ситыдымаш влакым пытарышым.

Политучобыш 17 комсомолэц, 8 комсомолышто шогыдымо рвэзэ, адак шонгырак-влакат кэчэ кодыдэ кошташ тӱҥальыч.

Заньатым тыгэ эртарэм: эн ончыч 30 минут нарэ нунылан пумо тьэмын соджаньыжым к ӱ ч ы к ы н умылтарэн пуэм. Тидын мӧнгӧ кӧн могай умлыдымаш йодышлан ваш мутым пуэм. Вара нунылан посна йодыш-влакым пуэдэн мутланаш тӱҥалына. Адак кӱчӱкын конспэктым возыктэм. Почэш кодшо-влаклан посна умылтарэм.

Мый ик заньатышкат йамдылалтдэ толын омыл. заньатылан йамдылалташ учэбник дэч посна Лэнин-Сталин (кум томан) кнагажым лудам.

Павлов Й.

—·—

Модын нальэ

„Борэц" колхоз члэн Гусэв С. Ф. (Йошкар-Ола район) кокымшо вичийашлык (4-шэ ийлан л у к м о) 100 тэнгэаш займ дэнэ 150 тэнгэм модын налын.

Спичкин В.

БЛИНОВ ШКЭ ПАШАЖЫМ ЫШТЭН ОГЫЛ

29 ийунь дэн 1 ийуль кэчылаштэ „Красный Волгарь" заводысо тӱҥалтыш комсомол организацыштэ отчот дэн сайлымэ погынымаш эртыш.

Комсомол комитэт сэкрэтарь Блинов йолташ ийат пэлаш отчотан докладыштыжэ самокритик нэргэн ик мутымат ыш лук. Тыгак комсомол комитэтын пашажлан оцэнкым ыш пу.

Отчот доклад почэш прэний кумдан шарлыш. 48 комсомолэц гыч прэнийыштэ чылажэ 24 йэнг кутырыш. Нуно чыланат комсомол комитэтын комсомол дэмократий пудыртымыжым, самокритикым ишэн шогымым, комсомолышто шогыдымо молодьож коклаштэ политик - воспитатэльнэ укэ улмым критиковатлышт.

Комитэт сэкрэтарь Блинов йолташ ВКП(б) ЦК-н фэвраль плэнумын рэшэнийжэ, Сталин йолташын докладшэ да ВЛКСМ ЦК-н III-шо плэнумын рэшэнийжэ почэш комсомол пашам тӧрлатэн колтышаш годым болтатлэн гына шогылтын. Шкэ докладыштыжэ рэвольуцион шижмаш нэргэн ик мутымат ыш ойло.

Блинов политбэсэдэ кружок вуйлатышылан шогэн. Тугэ гынат, шуко заньатыш толын огыл. Партучобышкат коштын огыл.

Комсомолышто шогыдымо молодьожым ФЗУ-што да рабфакыштэ гына туныктат. 200 йэнг политучобо дэнэ авалтымэ огыл.

Прэнийыштэ партком да обком плэнум члэн А. П. Рубцов выступатлыш.

Погынымаш комитэтын пашажым начарлан шотлыш. Комсомол комитэтын у составышкыжэ закрытэ (шолып) голосованьэ дэнэ 7 йэнгым сайлышт. Комитэт сэкрэтарьлан закрытэ голосованьэ дэнэ Архипов йолташым сайлышт.

Айбарцэв С. О.

ВЛКСМ ЦК-ан ончыктымыжым пудыртэныт

Отчот дэн сайлымаш эртарымын значэньыжым комсомолэц-влаклан умыландарэн, погынымашым ВЛКСМ ЦК-ан ончыктымыжо почэш эртарыман ыльэ. Тугэ гынат, Арын кыдалаш школ (Морко район) пэлэнсэ комсомол комитэт тидым умлэн огыл, садланак отчот дэн сайлымаш погынымашым кӱлэш сэмын ышт эртарэ. Погынымашыш 33 комсомолэц гыч вуйгэжат 21 комсомолэц вэлэ толыныт ыльэ. Комитэт сэкрэтарь Никитин йолташ докладланйамдылалтдэ толын. Докладым самокритик дэч посна ыштыш. Погынымашым йамдылалтдэ эртарэныт. Садланак тыгай сэрйозно погынымаш активность дэч посна эртыш. Прэнийыштэ улыжат 7 йэнг вэлэ кутырэн.

Сайлымаштэ шолып йӱклымаш спискэ-влакым вуймут дэч посна да посна кандидат-влакын номырым шындылын ыштылыныт. Тыгэ ВЛКСМ Рӱдӧ Комитэтын ончыктымыжым пудыртэныт.

Погынымаш эртараш полшаш ВКП(б) райком члэн Соколов йолташ колталтын, тудо тушко мийэнат ончалын огыл.

ВЛКСМ Морко райком тидэ организацын погынымашым ваштатлэн да комитэтлан угыч эртараш шӱдэн.

В. П.

Комсомолышто шогыдымо молодьож погынымаш эртыш

28 ийуньышто Марисоййузышто паша ыштышэ комсомолышто шогыдымо молодьожын погынымашыжэ эртыш. Погынымаш молодьож - влакын совэтыш сайлымаштэ участвоватлымэ да ЦК-н III шо плэнумын итогжым лончылышт. Докладым Вохминцэв йолташ ыштыш. Доклад мӧнгӧ прэнийыштэ выступатлышэ-влак комсомол организацын комсомолышто шогыдымо молодьож коклаштэ политик умландармаш пашам начар вуйлатымыжым ончыктышт. Комсомолышто шогыдымо молодьожым кOмсомолыш пуртымаш пэш начар эртаралтэш. Нунын коклаштэ погынымаш икканат эртаралтын огыл.

Совэтыш сайлымэ нэргэн Положэньым эшэ кумдан умландараш да комсомол молодьож коклаштэ воспитатэльнэ пашам вийангдаш йодо.

Корабльов.

Политучобо сай эрта

„Кызыл саван" колхоз пэлэнсэ тӱҥалтыш комсомол организацыштэ (Параньгэ район) политучобо пашам сай шындымэ. Комсомолэц-влак чыланат йамдылалт толыт. Активностьат уло. Заньатэ ик канат кӱрылтын огыл.

Тыгак „Йӓрмучаш" колхоз пэлэнсэ комсомол организацыштат политучобо лийын шога. Пропагандистка Афанасьэва Н. йолташ сай йамдылалт толэш да заньатыжым моштэн эртара. Комсомолэц - влакат чылан конспэктым возэн, вараш коддэ коштыт.

Ложкин Й.

ВЛКСМ ОБКОМЫШТО

15 ийульышто ВЛКСМ Обком комсомолышто отчот дэн сайлымаш каймэ йодыш дэн ВЛКСМ райком сэкрэтарь-шамыч дэн кустовой совэщаньым эртарыш. Совэщаньэ сайлымаш эртармаштэ ситыдымаш-шамычым тӱжвак луктат, тудым содор тӧрлаташ пунчальэ.

Совэщаньыштэ ВЛКСМ Цэнтральнэ Комитэтын инструкторжо Опэндак йолташ лийын.

* * *

Тидэ кэчынак ВЛКСМ обком бӱро засэданьэш Обкомол бӱро члэн, Йошкар-Ола аэроклуб начальник Смирнов йолташ нэргэн кольшто.

Смирнов йолташ ныл ий жап годым осоавиахим организацыштэ калык тушман—националист Романов да шпион Домрачэв дэн пырльа пашам ыштэн гынат нунын тушман пашаштым ужын огыл. Романов дэн Домрачэвым разоблачитлымэкат осоавиахим организацым пэнгыдэмдаш кӱлын пижын огыл.

ВЛКСМ Обком бӱро Смирновым класс шижмашыжэ лийдымылан Обкомол бӱро члэн гыч лукто да строгий выговорым пуэн тудым шиштарэн вэс пашаш проваритлаш колташ пунчальэ.

Вэс йодыш дэн бӱро засэданьэ Марбумкомбинат комсомол организацыштэ отчот дэн сайлымэ погынымаш эртымэ нэргэн кольшто.

Марбумкомбинат комсомол организацын отчот дэн сайлымаш погынымаштэ комитэтым сайлымэ годым 178 комсомолэц гыч 113 комсомолэц вэлэ лийыныт, 65 комсомолэц сайлымашдэч ӧрдыжэш кодыныт. Сандэнэ ВЛКСМ Обком бӱро погынымаш правомочно огыл улмым ончыктэн сайлымашым пужэн эртараш Марбумкомбинат комсомол комитэтлан шӱдыш.

Звэнигэ райкомол сэкрэтарь Баржов йолташ тидэ погынымаштэ лийын гынат тидэ кугу титакым тӧрлатэн огыл. Бӱро Баржов йолташлан погынымаштэ набльудатэль лиймыжлан указатлыш.

Бумкомбинат организацыштэ сайлымашым пужэн эртарашлан полшаш ВЛКСМ Обком сэкрэтарьын пашажым шуктышо Рьабчиков йолташым колташ пунчальэ.

Комсомолышто шогыдымо молодьожым мондэныт

„Тӱҥалтыш" колхоз пэлэнсэ комсомол организацэ (Ронго район) комсомолышто шогыдымо молодьож коклаштэ нимогай политик-воспитатэльнэ пашам ок ыштэ. Комсомол организацэ комсомолышто шогыдымо молодьожым политик тунэммэ кружокыш шупшын туныктэн шогэн огыл. Р о н г о райкомол могырым тидэ организацылан рвэзэ, ӱдыр - влак коклаштэ политик-воспитатэльнэ пашам ышташ полшыман.

В. Загайнов.

Торйал Райкомол дэн РОНО пионьэр лагэрым ынэшт поч

Т о р й а л районышто 1 ийуль гыч 150 йочалан пионьэр лагэр да кугу колхозлаштэ физкультур модыш площадкэ-влак почылтшаш ыльэ. Тидэ пашалан райкомол дэн роно нимогай йамдылалтмаш пашамат ыштэн огытыл. Пионьэр лагэрлан 15 т ӱ ж э м тэнгэ нарэ окса кӱлэш но окса погаш нигӧат кӱлын пижын о г ы л. Тыгакак моло ӱзгарат нимат йамдэ огыл. Роно вуйлатышэ Косоротов йолташ тидэ пашам шкэжак огэш аклэ, тудо роно бӱджэт гычат оксам пуаш ок шоно. Йоча влакын культурно канымашыштым сайын эртарашлан чыла могырымат кӱлэшын йамдылалтман.

В.

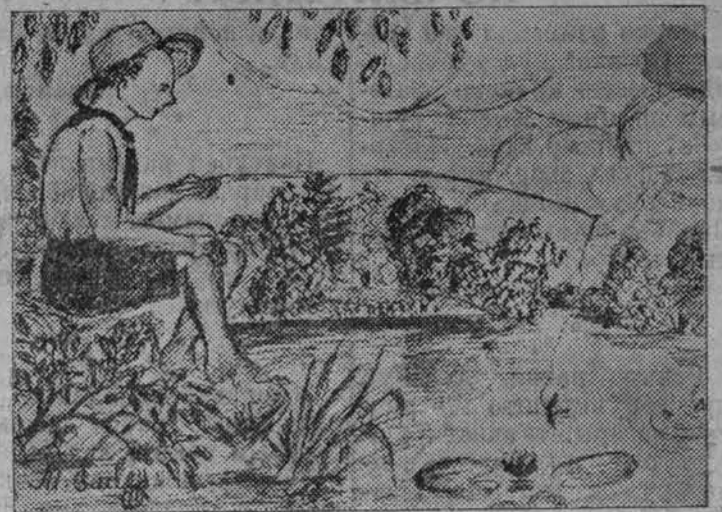

Кол кучымаштэ. (М. Смирновын сӱрэтшэ).

ССР УШЭМ ЦИК-ын VII СОЗЫВ IV-шэ СЭССИЙЖЭ

„СССР Вэрховно Совэтыш сайлымэ нэргэн Положэньэ“ проэкт нэргэн

*Я. А. ЙАКОВЛЭВ йолташын ССР Ушэм ЦИК VII-шэ созывIV-шэ сэссийыштэ 1937 ий 7 ийульышто ыштымэ докладшэ *)*

Тыгай факт лийын: Уполкомзаг чӱчкыдын йал совэт-шамычлан бланкым колтылэш, поставкэ шотышто йал совэт-шамычын возымо обазатэльствэш факсимильэ дэн пэчатьым пышта да заготовко начар каймэ годым РИК дэч альэ райком дэч титакан йал совэт прэдсэдатэльым наказатлаш трэбоватла. Тидын сэмынак шуко райфо-шамычат, шка нышт йӧным ыштэн, шкэ пашаштым тышкэ шуктэныт: иктаж могай налогым тӱлышаш срок нэргэн йал совэт-шамычлан шижтарат, йал совэт прэдсэдатэльым шкэдэкшэ ӱжыктэн накачкым пуат, окса погымым вийангдаш кӱштат да адакат райком альэ РИК гоч йал совэт прэдсэдатэльым наказатлаш трэбытлат.

Тыгай систэм тидын дэнжэ утларакат йонгылыш, вэт налоговой организацэ шамычын, тугак заготовко организацэ-шамычын государствэннэ пашадар налшэ изи огыл аппаратышт уло.

Йужо йалсовэтлаштэ налоговой гайак важнэ паша отрасльэ улмо нэргэн шижмаш йомылан б..паш укэ. Мутлан, тыгай факт лийын: Омск область, Кормилов район, Кормилов йал совэтын 73 пунчалжэ дэн распорьажэньыжэ гыч школ нэргэн, фэльдшэр нэргэн да моло нэргэн пунчал иктат укэ.

Тидэ—Совэт-шамычлан налог пашам ышташ чараш кӱлмӧ ок лий. Наркомфин дэн заготовко Комитэт шкэ пашаштым, правитэльствын трэбоватлымыжэ, сэмын шкэ аппаратышт гоч пашам ышташ тӱҥгалыт гынат, чыла налогым шкэ жапыштыжэ погымо вэрч мут кучымашым Совэт-шамыч ӱмбач тидэ ок кудалтэ. Тыштэ тэвэ мо нэргэн ойлалтэш: моло дэч изи огыл важностьан, а йужгынамжэ утларак важнэ налоговой паша дэнэ пырльа Совэт-шамыч торговльо, культур, тазалык аралымэ да моло шотышто калыкым обслуживатлымэ пашам ыштышт.

Посна Совэт-шамычын налог пашаш гына ончымо практикышт йал совэтым калык дэч тора, Совэтыш озанлык, политик дэн культур вуйлатымэ рольжым изэмда.

Тидланак вэт ССР Ушэм СНК дэн ВКП(б) Цэнтральнэ Комитэт Совэт-шамыч дэч налог пашам налмэ да налог дэн заготовитэльнэ пашам вигак заготовко комитэт дэн Наркомфин аппарат ӱмбак пыштымэ нэрган пунчалым луктыныт.

Йатыр олаштэ лийшэ йӧрдымӧ практикыш, йужо ола Совэтым район исполкомын полышкалышэ аппаратыш савырышэ практикыш куснэн. Олан район цэнтр дэнэ иктыштэ улмо йатыр пунктышто штатым туртыктымо амал дэнэ, ола Совэтыштэ коммунальнэ отдэл гына, а йужгунамжэ финансэ отдэл уло, а больницым, школым, магазиным горсовэт подчинэньэ гыч налмэ да вийгак район исполнитэльнэ комитэтын соотвэтствуйушо отдэлжын подчинэньышкыжэ п у м о. Тыгэ, кугу машиностроитэльнэ заводан да 70 тӱжэм калыкан Коломна олаштэ школ, больницэ, социальнэ обэспэчэньэ учрэждэньэ, магазин, пэкарньэ, столовой-шамыч вигак РИК отдэл подчинэньыштэ улыт да горсовэтын подчинэньыжэ гыч нуным налмэ. Горсовэтын коммунальнэ дэн финансэ отдэлжэ гына уло. Тыгай положэньыштак Рӓзань—70 тӱжэм калыкан, тыжэч 20 тӱжэм пашазэ дэн служышан, ожнысо губэрньэ ола. Рӓзань горсовэтын коммунальнэ дэн финансэ отдэлжэ гына уло, тыжэч финансэ отдэлжым шукэртэ огыл гына ыштымэ.

Горсовэт-шамычын праваштым ангысырэмдымэ тыгай практикэ Конституций ваштарэш шога. Т и д ы н нэргэн ойлышашат укэ. Вэт Конституций вэрласэ озанлык дэн культурно политик учрэждэньэ-шамычым соотвэтствуйушо вэрысэ совэт подчиньэньыш налаш ончыкта, тидын дэнэ пырльа, ола совэтлаштэ финансэ, коммунальнэ озанлык, внутрэннэ торговльо, тазалык аралымэ, калык туныктымо, социальнэ обэспэчэньэ, обший отдэлым, план комиссым, исполком прэдсэдатэль пэлэн кадр сэктырым да, тидлэч посна, о л а н ойртышыжлан кэлшышын, вэрысэ промышлэнность дэн мландэ паша отдэлым ышташ ончыкта.

Тыгай практикэ кызыт путырак осал, вэт олалаштэ калык ик лу ий жапыштэ кок пачаш шукэмын да у миллион пашазэ дэн служышо-шамыч лач Совэт гоч государствым виктараш тунэммэ школым эртат. Пашазэ классын вуйлатымэ рольжым нӧлталаш кӱлмӧ нэргэн йодышым ВКП(б) Цэнтральнэ Комитэтын эртышэ плэнумыштыжо Сталин йолташын тыгэ вийан умылтарымэкыжэ т ы г а й практикым поснак чыташ ок лий.

Тыжэчын горсовэт-шамычын пашаштышт улшо ситыдымашым корангдаш, Конституцийыштэ ончыктымо посна отдэл-шамычым тушак организоватлаш, тудын подчиньэньышкыжэ вэрысэ озанлык дэн культур политик учрэждэньэ-шамычым налаш, нуно йалысэ Совэт-шамычлан совэт пашам кузэ шындаш, исполнитэльнэ орган-шамычын пашаштлан к а л ы к контрольым кузэ организоватлаш, Совэт йыр калыкым кузэ чумыраш, шкэ кундэмыштэ культурно политик дэн озанлык строитэльствым кузэ вуйлаташ кӱлмым ончыктышо образэц лийышт манын нунын значэньыштым нӧлталаш кӱлмӧ нэргэн вывод лэктэш.

Управлэньышкэ калыкым шупшашлан Совэтлаштэ мэмнан чаплэ аппарат уло. Тудо—Совэт-шамычын сэкцийышт. Миллион дэнэ дэпутат-шамыч Совэт сэкцийлаштэ шотлалтыт. Калыклан пайда ыштышашын кугу энэргий дэнэ да тыршэн паша ышташ, правилэ сэмын, Совэт дэпутат-шамыч сэкцийлашкэ возалтыт. Тугэ гынат, тэргымаш гыч койэш: сэкцийлаштэ пашам ышташ кумыл нӧлталт пижшэ сэкций члэн-шамыч чӱчкыдынжӧ тудлэч писын йӱкшат, засэданьыш коштмо дэч корангыт,—сэкций-шамыч шаланат, кагаз ӱмбалан гына кодыт. Тыштэ паша тыгай: отдэл вуйлатышэ-шамыч, Совэт-шамычын соотвэтствуйушо озанлык отрасльэ вуйлатышэ-шамыч чӱчкыдынжӧ сэкцийым шкэныштын полышкалышэ аппаратышкышт, соотвэтствуйушо отдэлын альэ управлэньын пашаштыжэ иктаж могай ваштaлтышым ыштэн кэртдымэ аппаратыш савырат. Паша тугак тыштэ: Совэт сэкций-шамычын составыштым Совэт ок сайлэ,—Совэт дэпутат-шамычым сэкцийлашкэ Совэтын орготдэл аппаратшэ возгала.

Тидэ шагал, Совэт сэкций-шамычын инициативым ончыктымо, ситыдымашым тӱжвак лукмо, тудым тӧрлаташ трэбоватлымэ, вуйлатышэ-шамычым критиковатлымэ шуко случайыштэ,—чӱчкыдынжӧ вуйлатышэ-шамыч сэкций-шамычым шыгырэмдаш, тудым пужаш тӱҥгалыт, сэкцийыш коштмым чарнат, шкэ олмэшышт сэкцийыш визымшэ стэпэньан пашайэнг-шамычым колтылыт да тидын дэнэ сэкцийым пытарымашкэ шуктат.

Москошто, Лэнинградыштэ, Днэпропэтровскышто, Ташкэнтыштэ сэкций-шамычын пашам сайын ыштымэ шуко примэрым ончыктэн кэртам ыльэ, но тидын дэнэ пырльа, нинэ чыла пунктлаштэ шкэныштым Совэт ончылно мут кучымаш дэч кӱшнӧ шогымылан шотлышо бӱрократ-шамыч могырым сэкций пашам пужгалымэ шуко фактым ончыкташ лийэш.

Садланак вэт Совэтлаштэ кызытсэ да нигэн сайлыдымэ сэкцийым комиссий дэнэ ваштaлтымэ нэргэн альэ Совэтын озанлык, культур дэн политик илыш шотышто тӱҥ йодыш дэнэ сайлымэ комисс дэнэ—мутлан, бӱджэт, школ, тазалык аралымэ, илым вэр, коммунальнэ, торговльо, йал озанлык да моло комисс дэнэ кэлыштарымэ нэргэн йодышым кангашэн налаш кӱлэш. Комисс-шамычлан Совэтын соотвэтствуйушо отдэлжын альэ управлэньыжын иктэ коддэ чыла дэлажым да кагазшым контрольлаш права пуалтшэ, вуйлатышэ-шамыч комисс члэн-шамычын йодмышт почэш кок арньаш срок дэч вараш коддэ шкэ обйаснэньыштым пуаш обӓзан лийышт.

Тугак Совэт-шамычын комиссыштлан тыгай правам пумо нэргэн йодыш лэктэш: отдэл вуйлатышын пашажым комисс йӧрдымылан шотла гын, Совэт прэдсэдатэль арньа срокышто Совэт плэнумым погаш обӓзан. Совэт плэнум комиссын докладшым да вуйлатышын обйаснэньыжым колыштэш, положэньым тӧрлаташ кӱлшӧ мэрым ышта, альэ, ты отдэл вуйлатышым тӧрлаташ ок лий гын, вуйлатышым паша гыч лукмо нэргэн йодышым рэшитла.

Йа тазалык аралымэ, йа финансэ, йа мландэ паша, йа торговльо шотышто шкэныштым алмашташ лийдымэ монополист дэн спэциалистлан шотлышо йужо отдэл вуйлатышэ, очыни, тыгай нунын пашаштлан Совэтын рӓдовой дэпутатшэ да Совэт могырым контрольым вийангдышэ прэдложэньэ дэнэ шкэныштым обижатлымылан шижаш тӱҥгалын. Мо вара—тэк обижатлалтышт!

Мэмнан чыла пашайэнглан умлыман: пашаштэ контрольдымо йэнг укэ, кажнэ пашайэнгын контрольышто лийшашлыкшэ совэт властьын нэгызшэ гыч лэктэш, кӱшыч контрольлымым йэшарышэ ӱ л ы ч контрольын полшымыжо дэнэ вэлэ Совэт-шамычын пашаштым сайэмдаш лийэш. (Сово кырымаш).

Совэт пашаштэ ик эн кугу ситыдымаш—паша виктарымэ шотышто ыштымэ дэмократ порьадкым пудыртылмаш. Мутлан, тыгай Совэт дэн тудын исполнитэльнэ комитэтшат лийэш: нуно кӱлэш нарэ члэн погынысэ засэдатлат да пунчылым луктэдат.

Тыгай факт лийын: 1936 дэн 1937 ийыштэ Одэссэ горсовэт прэзидиумын чыла засэданьыжэ, Днэпропэтровск облисполкомын чыла засэданьыжэ гыч кум ужашын кок ужашыжэ кӱлэш нарэ члэн погынысэ эртэныт.

Шэмэр шамычын пэш кугу интэрэсышт шотышто пэш важнэ пунчал-шамыч йужгынамжэ „опрос дэнэ“ лукталтыт. Тыгай факт: Чэльабинск облисполкомын рэшитлымэ чыла йодыш гыч кум ужашын кок ужашыжэ дэч утла, Орджоникидзэ крайисполкомын—90 процэнт утла, Свэрдлов облисполкомын—70 процэнт утла да Азово-Чэрномор крайисполкомын — 80 процэнт утла йодышым иктэвэсэ дэч йодышт коштын (опрос дэнэ) рэшитлымэ ыльэ.

Прэзидиумышто да исполнитэльнэ комитэтлаштэ Совэт пашам тыгэ шуктымо практикэ дэнэ чӱчкыдынак Совэт-шамычым нунын исполнитэльнэ комитэтыштлан, исполнитэльнэ комитэт-шамычым — прэзидиумлан ваштaлтымаш, адак совэт плэнумлаштэ утларакшэ иктаж могай торжэствэннэ случай нэргэн мут лугымаш кылдалт шога.

Факт: 1936 ийыштэ Днэпропэтровск горсовэтын 9 плэнумжо гыч 4-шэ „торжэствэннэ“ ыльэ, 1936 ийыштэ Омск горсовэтын 10 плэнумжо гыч 5-шэ „торжэствэннэ“, Запорожйэ горсовэтын 15 плэнумжо гыч 11 плэнумжо „торжэствэннэ“ ыльэ.

Тугак Совэт плэнумым „актив дэнэ пырльа Совэт“ манмым ӱжыктымылан ваштaлтымашат уло. Чын, тыгай случай шукак огыл.

Актив дэнэ пырльа засэданьэ манмэ кушко шукта,—тидым Йарослав область Закобӓкин йал совэтын актив дэнэ засэдатлымэ примэржэ гыч ужаш лийэш. Тудын гай засэданьэ типичнэ примэр лийын шога. Совэтын 36 дэпутатшэ гыч засэданьыштэ 12 йэнг лийэш, тидын олмэш тидэ засэданьыштэ 60 „активист“ манмэ участвоватла да голосоватла.

Пашам шуктымаштэ дэмократий порьадкым тыгэ да тидын сэмын пудыртымаш—чыташ лийдымэ. Тудым путыракшэ тэвэ молан чыташ ок лий: нуно совэт пашайэнг-шамычын мут кучыдымыштлан нэгызым ыштат, совэт пашайэнг-шамычын пашаштлан контрольыштымым нэлэмдат.

Йужо совэт вуйлатышэ-шамычын вуйшиймашым ончымо порьадкышт нэргэн ик мыньар мут. Тыгай совэт вуйлатышэ да путыракшэ тыгай исполком отдэл вуйлатышэ - ш а м ы ч улыт: нуно рӓдовой граждан-шамычым тылзэ дэнэ шкэдэкышт огыт пурто да нунын пэнгыдэмдэн ыштымэ прийомно часыштат укэ. Рӓдовой граждан-шамычын вуйшиймашышт йужо исполком дэн отдэллаштэ тылзэ дэнэ ончалтдэ кийат. Тидат шагал: кӧн пашажэ нэргэн вуйшиймаш пурэн, вуйшиймашымат лач тидэ орган дэн йэнгланак ончаш колтат. Тыгэ чӱчкыдынак лийэда.

Рӓдовой граждан-шамычын вуйшиймашыштым тыгэ йырнэн ончымаш да шотыш налдымаш совэт систэмэ дэнэ нигузэат пижын ок шого. Тидэ нэргэн

(УМБАКЫЖЭ 4-шэ МОГЫРЫШТО).

*) Умбакыжэ. Тӱҥгалтышыжэ 46 номырышто.

ССР УШЭМ ЦИК-ын VII СОЗЫВ IV-шэ СЭССИЙЖЭ

„СССР Вэрховно Совэтыш сайлымэ нэргэн Положэньэ" проэкт нэргэн

Я. А. ЙАКОВЛЭВ йолташын ССР Ушэм ЦИК VII-шэ созыв IV-шэ сэссийыштэ 1937 ий 7 ийульышто ыштымэ докладшэ

УМБАКЫЖЭ

ойлыманат огыл. Очыни, рӓдовой граждан-шамычын вуйшиймашыштым, зайавлэньыштым да трэбованьыштым налаш исполком прэдсэдатэль-шамыч дэнат, отдэл вуйлатышэ-шамыч дэнат кэчын прийомно час ыштымым (кэчыштэ кок час дэч шагал огылым) обӓзатэльнэ практикыш пурташ кӱлэш. Тидэ часыштэ иктаж могай засэданьэ ыштымо чараш, ӧрдыжыш коштмым йа аппарат пашайэҥ дэнэ мутланымым пытараш кӱлэш.

Совэт исполком йужо вуйлатышэ-шамыч законым эн строго шукташ кӱлмым шотыш огыт нал. Совэт-шамычын тыгай вуйлатышышт обшо-государствэннэ законностьым шкэ сэмын ыштылмыштлан вашталтат.

Закон пудыртымым ончыктышо примэрлан йужо вэрысэ совэт-шамычын обӓзатэльнэ пунчал лукмо практикыштым, тугак законым шуктышаш в э р ч йужо Наркомат-шамычын инструкцо лукмо практикыштым шотлыман.

Тидат факт: тушман-шамыч совэтын иктаж могай постышкыжо шӱшкылт кэртыныт гын, закон пудыртымо практикым кучылтыныт. Тидлан ӧрманат огыл. Вэт пашазэ дэн крэсаньыкым аралышэ совэт закон-шамыч капитализмым пӧртылташ тӧчышӧ господа-шамычлан да гэрманойапон фашизмын агэнтыштлан чыташ лийдымэ. Нунылан фашист закон-шамыч, пашазэ дэн крэсаньык ваштарэш виктарымэ закон шамыч кӱлыт. Мутлан, Магнитогорск горсовэт вуйлатымашкэ шойаклэн шӱшкылтшӧ троцкист бандит-шамыч ик ийыштэ гына 5.500 утла йэҥым штрафоватлэныт. Тыгэ нуно калык коклаштэ совэт власть ваштарэш кэлшыдымашым тарваташ тӧчэныт.

Лэпэльский райком вуйлатымашкэ троцкист да бандит шӱшкылтын. Тидэ Лэпэльскысэ сындымэ пашам ыштылшэ титакан-шамычым судитлымэ процэсс нэргэн пэчатьыштэ публиковатлымэ отчот гыч палэ. Тыгай троцкист да бандит вуйлатымэ дэнэ Лэпэльский райисполкомын о ж н ы с о прэдсэдатэльжэ крэсаньык ӱмбак закондымо штрафым шкэ пыштэдэн да тидэ штрафым тӱлыдымылан крэсаньык-шамычым погыштым торги гоч шкэ ужалкалэн. Кызыт тидэ йэҥым совэт суд судитлэн.

Вик умлаш лийэш: иктаж могай бӱрократ группын з а к о н пудыртымо практикшэ—антисовэт паша лийын шога. Вэт крэсаньык, моло гражданин сэмынак, властьым законым орган улмыж дэнэ гына ок аклэ. Закон чаплэ лийжэ, но закон шуктышо йэҥ тудым шкэ пашаштыжэ кадыртылэш гын, крэсаньык эн ончычак закон шуктышын пашажым ончэн властьым аклаш тӱҥалэш.

Тидын дэнэ пырльа, тидэ нэргэн Лэнин йолташын да Сталин йолташын палэ лийын шогышо ончыктымаштым шарныктэм.

Лэнин йолташ прокуратур нэргэн Сталин йолташ лӱмэш Политбӱролан колтымо письмаштыжэ тыгэ возэн:

„... Законность калужский да казанский лийын ок кэрт, а ик всэроссийский, тидат вэлэ огыл,—совэт рэспублик-шамычын чумыр фэдэрацыштланат иктэ лийман...

... Законность иктэ лийман. Мэмнан чумыр илышыштэ да мэмнан чумыр культурдымыштэ тӱҥ осаллыкшэ — ожнысо-руш ончымашын пэлэ-пула улмыжо да калужский законностьым казанский законность дэч вэс тӱрлырак ыштэн аралаш тӧчышӧ пэлэ-дикарь-шамычын койышышт лийын шога" (Лэнин, XXVII том, 298-299 стр.).

Партий дэн правительствэ пунчал шуктымым шкэ обӓзанностьлан шотлыдымо да тыгэ партийнэ дэн государствэннэ дисциплиным нэгызшым шалатышэ йэҥ-шамычым Сталин йолташ партийын XVII сйэздыштыжэ чот лупшэн аклэн. Тидым чыланат шарнат.

Мутат укэ, сайлымаштэ совэт-шамычын пашаштышт улшо ситыдымашлан, тӱрлӧ кандидат дэн тӱрлӧ учрэждэньын ситыдымашыштлан пэҥгыдэ критикэ ышталтэш.

Задачэ тыштэ: мэмнан совэт пашаштэ ситыдымашым умлаш, тудым ушыш налаш, да сайлымаштэ массым ситыдымаш пытарымашкэ тарваташ.

Задачэ тыштэ: дэпутатыш кандидат-шамычым калык тэргэн налжэ. Тыгэ мэмнан властьын кӱшыл органышкыжэ—СССР Вэрховно Совэтыш социализм пашалан, Лэнин - Сталин партий пашалан прэданнэ йэҥ-шамыч гына пурэн кэртышт, лэвэдалт шогышо калык тушман коклаш иктыжат совэтыш пурэн ынжэ кэрт.

Кӱшыч гына ыштэн, иктаж органым вуйлатышэ коммунист шинча дэнэ гына ончэн, пашазэ класс дэн крэсаньыкын тушманжым кучэн шукташ ок л и й. Тушманым кӱшычат, ӱлычат кучаш кӱлэш. Вэт иктаж органым вуйлатышэ коммунист-шамыч чылажымак ужын шуктэн огыт кэрт. Партий трэбытлымыла, Сталин йолташ трэбытлымыла, Сталин Конституций трэбытлымыла дэмократийым пӱтынь эш шарэн шуктэн гына совэт-шамычын тушманыштым, пашазэ дэн крэсаньыкын тушманыштым кучэн да лаштыртэн шукташ лийэш. (Сово кырымаш).

Тидын дэнэ пырльа Сталин йолташын Рой Говард дэнэ мутланымыж гыч ик мутшым шарныктэм:

„... Избиратэльнэ кучэдалмаш ылыжэ лийэш, тудо пэш шуко эн пӱсӧ вопрос йыр—тӱҥ шотышто калыклан пэрвостэпэннэ значэньан улшо практик вопрос йыр эрташ тӱҥалэш. Мэмнан у сайлымэ систэмна чыла учрэждэньэ дэн органицым шуптылэш, нуным шкэ пашаштым сайэмдаш тарвата. Всэобщо, тӧр, вик да тайнэ сайлымаш—СССР-ыштэ пашам начарын ы ш т ы ш э власть орган ваштарэш калык кидыштэ сола лийэш".

Тыгэ Сталин йолташ каласэн. Тидэ тэвэ мом ончыкта: совэт пашайэҥ шамычлан сайлымаш — пэш чот тэргымаш, пэш чот экзамэн лийэш. Кӧ тидэ тэргымашым, экзамэным ок шукто — тудо заслугыжо почэшак сӱмырла!

V.

У кадырым выдвигатлымэ нэргэн

Совэтыш шушаш сайлымаш могыр гыч ончымаштэ ойртэмынак сущэствэннэ значэньан вопросыш—совэтлаштэ кадр погымо вопросыш куснэм. Совэт-шамыч тыгай организацэ улыт: нунын гоч миллионно йэҥ-шамыч управлэньышкэ нӧлталалтыт. Мутат укэ, совэт гоч у кадрым выдвигатлымэ шотышто йатыр шукырак ышташ лийэш.

Совэт-шамычым пэҥгыдэмдымэ важнэ условий тыгай: совэт-шамычын да нунын исполнитэльнэ органыштым пашазэ класс дэн крэстйанствыштэ кушкын шогышо у рвэзэ вий дэнэ чарныдэ тэмэн шогаш кӱлэш. Тугэ гынат, тидэ важнэ условийым чӱчкыдынак осалын пудырталтэш. Тыгай факт пэш раш палалтэш.

Чаманалтэш гынат, пэш чаплэ пашайэҥ вуйлатымэ совэтлаштат у кушшо вийым ситыдымын выдвигатлымэ практикэ уло. Тыгай годым тидэ практикэ у йэҥ дэч чылт арам лӱдмӧ койыш гыч лэктын шога. У вийым ситыдымын выдвигатлышэ шуво йолташ-шамыч шкэньыштым—пуйто у кадр укэ—манын чыныш лукнэшт. Чынжым, нуно чӱчкыдын тэвэ мо дэч лӱдыт: тидэ у выдвигатлымэ йэҥ-шамыч нунын дэч сайрак пашайэҥыш ынышт лэк,—манын шонат.

Мэ йэҥ-шамычым выдвигатлэна ыльэ гын, мэмнан кадрна утымэш лийэш ыльэ—манын партий Цэнтральнэ Комитэт плэнумыштэ Сталин йолташын мланна ойлымыжо, мый шонымаштэм, эн шуэжо Совэт-шамычлан тӱкна!!

Мэмнан фабрик, з а в о д, транспорт, совхоз, колхоз, МТС дэн совэт учрэждэньэ пашайэҥ коклаштэ ш к э ыштымэ пашашт дэч шукэртак кӱшкӧ нӧлталалтшэ йэҥ-шамыч шӱдӧ дэнэ да тӱжэм дэнэ улыт. Нунын улыжат йэшарэн туныкташ да нунылан полшаш гына кӱлэш. Тыгэ мэ совэт-шамычлан тыгай пашазэ йэҥым, пашазэ классын да крэсаньыкын интэрэсыштым шэмэрын кэч могай тушманжэ дэч аралэн кэртшэ йэҥым, пашам ыштэн моштышо, мутым огыл, а пашам йӧратышэ дэловой йэҥым, социализм пашалан да шэмэр интэрэслан прэданнэ йэҥым — коммунистымат, бэспартийнымат налын шуктэна.

Умбакыжэ бэспартийный-шамыч нэргэн. Бэспартийнэ пашазэ, крэсаньык, интэллигэнт-шамыч миллион дэнэ чын нэпартийнэ большэвик лийын шуыныт. Нунын нэргэн Сталин йолташ ойлэн. Тидэ жапыштак исполком составыштэ, путыракшэ отдэл вуйлатышэ дэн нунын замэститэльжэ коклаштэ бэспартийнэ чылт ок с и т э. Совэт-шамычын т ы г а й вуйлатышыштат улыт: нуно чыла отдэл вуйлатышэ дэн нунын замэститэльышт п а р т и й члэн улмым „сэҥымашлан" шотлэн кугэшнат. Бэспартийным йырнэн ончымаш да бэспартийныйлан корным пуымаш Лэнин-С т а л и н большэвик партийын традицийжэ дэн политикыжлан торэш шога,—тидым доказатлаш кӱлэшак мо. Шуко мландэ орган дэн калык туныктымо о р г а н вуйлатымаштэ шинчылтшэ йэҥ-шамыч чӱчкыдынак ик достоинствышт г ы н а уло—нунын партийнэ билэт улдалэш. Нунын олмэш чэстнэ да опытнэ бэспартийный - шамычым кучаш сайрак лийэш ыльэ,—тидым доказатлаш кӱлэшак мо.

Умбакыжэ ӱдрамаш-шамыч нэргэн. СССР - ыштэ ӱдрамаш - шамыч миллион дэнэ пашазэ класс дэн колхоз крэсаньык п а ш а л а н прэданнэ улмо образцым, сознатэльность, шкэ чэстность да вуйлатышэ лийын моштымо образцым ончыктэн шогат. Тидэ жапыштак Совэтлаштэ, путыракшэ исполкомлаштэ ӱ д р а м а шын рольжо, аппаратыштэ бӱрократ кадыртылмаш улмылан лийын, ситыдымын кушкэш. Мутат укэ, буржуазнэ парламэнт шамыч дэн тагастарымаштэ, мэмнан Совэтлаштэ ӱдрамаш шӱдӧ пачаш шукырак. Тугэ гынат, тидэ гына ок ситэ.

Моло коклаштэ, тэвэ мо характэрнэ: Совэт дэпутат составыштэ ик чырыкшэ ӱдрамаш шамыч улыт, но рик прэдсэдатэль составыштэ ӱдрамаш улыжат 2 процэнт, горсовэт прэдсэдатэль составыштэ—6 процэнт, йал совэт прэдсэдатэль составыштэ — 6 процэнт, край (область) исполком прэдсэдатэльлан йа прэдсэдатэль замэститэльлан ик ӱдрамашат сайлалтын огыл,—манаш лийэш. Тидэ шотышто Москоат пэш сай примэрымак ок ончыкто манын каласымэ. Моско Совэт составыштэ 578 ӱдрамаш, а Совэт отдэл вуйлатышэ коклаштэ да прэзидиумышто улыжат кок ӱдрамаш. Москон 23 район Совэтыштыжэ Совэт прэдсэдатэль — ик ӱдрамашат укэ, иктэ гына — Совэт прэдсэдатэльын замэститэльжэ.

Ӱдрамашым аклэн шуктыдымо тыгай практикэ Лэнин - Сталин партийын программыж дэнэ нимо сэмынат пижын ок шого. Социализм дэнэ у т а р ы м э ӱдрамаш-шамычым Совэт-шамычын пашаштым пэҥгыдэмдаш да сайэмдаш партий пэш кугу куат пашашым ужэш. Крэмлыштэ, тидэ залыштэ эртышэ кэч могай колхозно с о в э щ а н ь ы м ушэштарэт гынат, мэмнан элын ӱдрамашым пэш кугу рэзэрвыш савырэн куштымыжым доказатлаш моло нимат ок кӱл. (Сово кырымаш).

Мый комсомолэц-шамыч нэргэнжэ омат ойло. Нунын коклаштэ шӱдӧ тӱжэм йэҥ-шамыч изи ийготанак огытыл, нунын организационно дэн политик паша опытыштат изи огыл. Шӱдӧ да тӱжэм дэнэ комсомолэц-шамыч Совэтлаштэ сэрйозно вуйлатымэ пашам нӧлтал кэртыт.

Совэт члэн, Совэт исполком да отдэл вуйлатышэ пашаш бэспартийнэ, комсомолэц дэн ӱдрамаш-шамычым лӱддэ выдвигатлаш кӱлэш. Тидэ шотышто Лэнин дэн Сталинын шуко гана ыштылмэ тыгай ончыктымыштым шарнаш кӱлэш: иктаж могай постышто шичмашлан партийнэ билэт улмо огыл, тидлачат гоч—пӧрйэҥ улмо огыл, а социализм пашалан чынак прэданнэ улмо да дэловой качэствэ кӱлэш. Тидэ гына айдэмым иктаж постышто лийаш достойныйыш савыра.

Тидэ паша лийын шужо манын, пэш вашкэ йӱкшымаш ынжэ лий манын, иктэ гына кӱлэш—тидэ йэҥ-шамычлан тунэмаш полшаш.

(МУЧАШ 5-шэ МОГЫРЫШТО).

СССР УШЭМ ЦИК-ын VII СОЗЫВ IV-шэ СЭССИЙЖЭ

„СССР ВЭРХОВНО СОВЭТЫШ САЙЛЫМЭ НЭРГЭН ПОЛОЖЭНЬЭ" ПРОЭКТ НЭРГЭН

Я. А. ЙАКОВЛЭВ йолташын СССР Ушэм ЦИК VII-шэ созыв IV-шэ сэссийыштэ 1937 ий 7 ийульышто ыштымэ докладшэ

МУЧАШ

Совэт кадрым туныктымо шотышто паша важныйак огыл,—тидым каласашак кӱлэш. Совэт пашайэн-шамычлан пэш шуко курс уло, но нуно йал совэт прэдсэдатэль дэн РИК прэдсэдатэль-шамычым огыл, а чӱчкыдын совэт паша гыч йӧрдымылан лийын лукмо йэн шамычым туныктат. Тидлэч посна, нуно шуко годым мо кӱлэшлан огыт туныкто, Конституцийым да совэт паша организоватлымым тунэмаш улыжат пычырик жапым вэлэ ойрат.

Тидэ шотышто задачэ тэвэ купто: Совэт-шамычын вуйлатышыштымак туныкташ да нунылан кушкашышт полшаш.

* * *

Мый кошартэм. Тланда ончаш пумо Сайлымэ Закон проэкт тайнэ голосованьэ годым всэобщо, тӧр дэн вик сайлымэ правам шукташ эн чын гарантийым пуэн шога.

Тидэ гарантийыштэ пролэтар дэмократийын кӧргыжӧ (сущэствожо) адак ик гана палдырна. Тидэ сущэство, Сталин йолташ ончыктэн пумыла, тэвэ кушто; буржуазнэ дэмократий дэч ойртэмалтын, пролэтар дэмократий граждан-шамычын формальнэ правааштым фиксироватлымэ дэнэ гына ок сэрлагэ, а „тидэ правам илышыш пуртымо условий-шамыч вэрч, нуным шуктэн кэртмэ вэрч, нуным шуктымо йӧн-шамыч вэрч тыршэ".

Буржуазнэ дэмократ эл-шамыч гыч кугурак ужашыжэ всэобщо сайлымэ правам шкэ конституцешышт признатла да сайлымаш годым тудым формальнэ шуктэн шога. Но тидэ права чынжымак капиталист дэмократийын мэханизмжэ дэнак лу „тӱрлӧ йӧн дэнэ пӱчкылтэш, изэмдалтэш, пытаралтэш. Тидэ мэханизм пашазэ-шамычым, нужна крэсаньыкым да рӓдовой интэллигэнт-шамычым дэмократийыштэ активнэ участвоватлымаш гыч шӱкэн луктын кудалта. Тидэ всэобщо сайлымэ правамак мэмнан Сайлымэ Закон проэкт чыла шэмэр массым политикыш шупшмо орудийыш, чыла калыкым дэмократийыштэ активнэ участвоватлаш шупшын шогымо йӧныш, калыкын шкэ сайлымэ йэн-шамычшым йыр мовырым контролироватлымэ орудийышкыжэ савыра.

Тыштэ мэмнан партий дэн Совэт-шамыч Сталин йолташын 19 ий ожно III-шо Пӱтынь Россий Совэт Сйэздыштэ ончыктымыж дэнэ вуйлаталтэш:

„Мланна, пашазэ лонга гыч лэкшэ прэдставитэль-шамычлан, тэвэ мо кӱлэш: калык—голосоватлышэ вэлэ ынжэ лий, вуйлатышат лийжэ".

Сайлымаш паша—пэш сэрйозно паша. Тудлан сэрйознынак йамдылалт шуаш кӱлэш. Сайлымаш мартэ ик мыньар тылзэ гына кодын, а сайлымашым йамдылымаш да сайлымашым эртарымашат пэш кугу организованностьым трэбоватлыдэ ок код.

Мэмнан дэнэ альэ тугай чудак-шамычат лэктэдат: нуно дэмократийым анархичэский лушкыдылык сэмын, бэзначалийын торжэствожо сэмын умлат. Тидэ—мэмнан ончымаш огыл, большэвик ончымаш огыл, Лэнин-Сталин ончымаш огыл,—тидэ нэргэн ойлашат ок кӱл. Дэмократий—бэзначалий огыл. Мӧнгэшла: дэмократий—организованнэ государство улмым, правитэльство улмым, общэствэннэ организацэ-шамычын пашам ыштэн кэртшэ цэнтрышт улмым ончыкта. Дэмократий—организованность дэч отказатлымаш огыл. Мӧнгэшла, дэмократий—эн кугу организованность лийын шога, организованностьым йӧршэш ыштэн шуктымаш лийын шога—манын каласашат лийэш. Мэмнан пролэтар дэмократий, пэрвой чэрэтыштак, пашазэ-крэсаньык Ушэмым вуйлатышэ пашазэ класс дэч, тудын авангардшэ—коммунист партий дэч эн кугу организованность трэбутла да тидым ончыктэн шога.

СССР Конституцийым да Сталин Конституций гыч лэктын шогышо Сайлымэ Законым илышыш тайныдэ пуртэн шогымаш, мутат укэ, совэт дэмократийым умбакыжэ кумдангдаш, пролэтар диктатурын базыжым кумдангдаш чыла йӧным шукта. Сталин Конституцийым да Сайлымэ Законым илышыш тайныдэ пуртэн шогымаш, Совэт пашан ситыдымашыжым критиковатлымэ да Совэтыш у йэн-шамычым выдвигатлымэ нэгызэш, мутат укэ, Совэт-шамычын пашаштым кӱшыч ӱлкӧ шумэш сайэмдаш йӧным шукта. Совэт-шамычым калыкын кучэн шогымо вийжым мэмнан тушман-шамыч шкэ коваштэшышт ик гана вэлэ огыл палэн налыныт. Уло калыкын Совэт вэрч пырдыжла шогымыжым троцкист йа бухаринэц коваштан гэрмано-йапон фашист-шамыч шукэртэ огыл адак ик уто гана шижын налыныт,—мэмнан пашазэ-крэсаньык элна нуным умдыла сэмынак лаштыртэн. (Сово кырымаш).

СССР-ын у Конституцийжым да Сталин Конституций гыч лэктын шогышо Сайлымаш Законым илышыш тайныдэ пуртымаш Совэт-шамыч йыр калык массым адак утларак ушаш, тыгай СССР Вэрховно Совэтым да тыгай шэмэр дэпутат Совэт-шамычым сайлаш йӧным пуа: нуно коммунист партий вуйлатымэ дэнэ, Сталин йолташын вуйлатымыж дэнэ Сталин Конституцийым илышыш пуртэн шуктат да пашазэ класс дэн крэстйанствын чыла тӱрлӧ чыла тушманыштым лаштыртэн, СССР калык-шамычын социализм ыштымэ пашаштэ у сэнгымашыш вӱдэн нангайат. (Йатыр жап сово кырымаш. Чылан шогалыт).

Подпискым ыштэна

Мэ, 1917—18 ийыштэ шочшо допризывник-шамыч „СССР Ушэм обороно пэнгыдэмдымэ займым" пэш куанэн вашлийна. Тидэ займ мэмнан совэт эланам обороно вийжым кугэмдаш полша.

Мэ „СССР Ушэм обороно пэнгыдэмдымэ займ" лукмо лӱмэш колхозыштына пырдыж газэтым лукна. Колхозник-влак коклаштэ займолан подпискым ышташ полшышна. Допризывник-влак чыланат 50 тэнгэ гыч подпискым ыштэныт. Колхозышто чылажэ 3150 тэнгэлан подпискым ыштышт.

Допризывник-влак:
Ложкин Йакып.
Стэпанов Т.
Соловьйов И.
Вэткин И.
(„Вэнэра" колхоз Параньга р-н).

3360 тэнгэлан подписатлэныт

„Шэмэр марий" колхозышто (Рӧнго район) колхозник-влак „СССР Ушэм обороно пэнгыдэмдымэ займолан" чылажэ 3360 тэнгэлан подписатлэныт.

Тидэ колхозышто П. Рэшэтов йолташ шкэтын 100 тэнгэаш займолан подпискым ыштэн.

Рэчкин.

Займолан подпискым погаш полшат

Шарнур пэдучилищэ комсомол комитэт шкэ комсомолэц-влакым „СССР Ушэм обороно пэнгыдэмдымэ займ" шарымашкэ мобилизоватлэн. Кызыт комсомолэц-влак займ шарымаштэ Нурбэль йал совэтлан полшаш лэктыныт. Нуно колхозлаштэ умландарат да займолан подпискым погат.

Димитрийэв Ф.

Куатлэ вийым пушо Конституцо

Мый, Морко МТС-штэ 4-шэ номыран тракторно бригадым вуйлатэм. Тидэ бригадэ МТС кӧргыштӧ эн ончыл вэрым налын шога. Шошо ага планым 160 процэнт, пар куралмэ планым 180 процэнт тэмэн. Пар обработкылан кӱлмӧ ӱзгар-шамычым йамдылэн шындымэ. Кызыт шурно погаш йамдылалтмаш пашам талын ыштэна.

Бригадым мопштэн вуйлатымэмлан мыйым Марий АССР-ын XI-шэ Чрэзвычайнэ Сйэздыш унала ӱжыныт. Марий Автоном Рэспубликын Конституцийжым пэнгыдэмдымыштэ тидэ пэш кугу значэньан сйэздыштэ лиймэм мый пытарак кугу пийаллан шотлэм.

Морко МТС Марий рэспубликыштэ эн самырык. Тудын тракторист-шамыч пэш изи практик стажан улыт гынат, пашам сайын ыштат. Нунын коклагыч кушкын шогат.

Мыйын бригадыштэ пашам ыштышэ комсомолэц Изгоров Вачи шошо агаш лэкмэкэ кумышо кэчыштак смэнлан 12,5 гэктарым куралын, МТС-ыштэ рэкордым ышташ. Кызыт кокла шот дэнэ тудын паша лэктышыжэ—9,5 га. Тудын чыла пашажымат качэствэ комиссэ отличнылан шотлэн. Йара жапым Йӧгоров йара ок эртарэ, газэт-журналвлакым лудэш, трактор тэхникэ тунэммэ литэратурым лудэш. Машиным пытырак сайын эскэрэн шога. Комсомолэц Кузнэцов Иван дэн Рӓбинин пашаштым моктымашын ыштат. Тыгайэ знатнэ тракторист-влак районыштӧ ындэ лу дэнэ улыт. Ӱдрамаш тракторист-шамыч коклаштэ комсомолка шамыч Иванова Тайра, Стэпанова Тачана, Йэрэмэйэв Вальа ончылно улыт.

Кызыт бригадыштэ Марий АССР Конституцым тунэмыт. Тракторист-шамыч паша ышташ, тунэмаш, канаш да тулэч моло пэш кугу права-влак дэнэ моктанат.

— Паша ышташ тыгай кугу правам налын, элын ӱшанэн пумо тыгай сложно машиным виктараш—могай кугу куан! —манын эн сай тракторист-стахановэц Йэгоров Васьа ойла.

Кызытсэ сэнгымэ дэнна вэлэ огына шогал. Паша лэктышым адакат кӱшкӧ нӧлташ, чыла пашамат сай да отличнэ оцэнкэ дэнэ эрташ, кугу лэктышан шурно вэрч кучэдалмэ сталинский задачым шукташ чотырак мобилизоватлалтына. Тидэ Марий АССР Конституцийлан да ВКП(б) Рӱдӧ Комитэт дэн СССР Ушэм Совнаркомын Марий область колхоз дэн колхозник-шамычлан льгот пумо нэргэн пунчалыштлан мэмнан вашмутна лийэш.

ВЛКСМ ЦК-н 3-шо плэнумжо комсомол пашам большэвикла моландаш пунчал-шамычым луктын. Нинэ пунчал-шамычым Косарэв йолташын докладшым тракторист-шамыч коклаштэ кумдан лончылэн, эн сай тракторист-шамычым комсомол радамыш шупшына.

С. А. Иандаков.
Морко МТС 4-шэ тракторно бригадын бригадиржэ.

Лопатин пэлэ кыдалаш школышто тунэмшэ Гаврилов Гара. Гара пионьэр отрадыштэ пашам пэш активнэ ышта. Тудо 6-шо „А" классын звэновой вожатыйжэ. Пионьэр отрадыштэ фотокружокым вуйлата. Кызыт 12 пионьэрым фото-апарат дэнэ сӱрэтлаш туныктэн.

Кӱтӱзӧ гыч бригадир-мэханик лийым

Мый йалыштына колхоз организоватлымаш эртак кӱтӱзылан коштынам. Колхоз организоватлымэк, колхоз мыйым тракторист курсыш тунэмаш колтыш. Курсым пытарэн лэкмэк Косолапово МТС-штэ ик ий трактористлан пашам ыштышым. Пашам сай ыштымэмлан, МТС 1935 ийыштэ бригадир-мэханиклан шогалтыш. Ындэ бригадир-мэханиклан кок ий пашам ыштэм. Тидэ отвэтствэнэ пашам чэслын шуктэн шогэм. Кызыт МТС 125 тэнгэ дэнэ пӧлӧклыш. Пашам сай шуктэн шогымэмлан мыйым Марий АССР XI-шэ Чрэзвычайнэ сйэздыш дэлэгатлан колтыш. Ожно, кугыжан власть годым, мланна, шэмэр калыклан тыгай сйэздыштэ участвоватлымэ нэргэн шоналтыманат огыл ыльэ. Кызыт, Совэт власть лиймэ дэнэ, мыйат, шукэртэ огыл кӱтӱзлан коштшо, кызыт бригадир-мэханик моло йолташэм-влак дэнэ пырльа сйэздыш Марий АССР Конституцийым пэнгыдэмдаш полшэнам. Мый улан улам, вэсэлан илэм. Тыгай илышым мэмнан Совэт элыштэ вэлэ ужаш лийэш.

Османов Гриша.

94

СОВЭТ УШЭМЫШТЭ

Швәций вәс әл кокла паша министр господин Сандләр Москошто

9 ийульышто вәс әл кокла паша Калык Комиссар М. М Литвинов йолташ Швәций вәс әл кокла паша министр г-н Сандләр лўмәш обәдым ыштән. Тушто Нәлә промышләнность Калык Комиссар Мәжлаук, СССР Финансә Калык Комиссар Гринько йолташмыт да молат лийыныт.

Обәд годым Литвинов йолташ дән г-н Сандләр мутым ойләныт.

* * *

9 ийульышто Швәций вәс әл кокла паша министр г-н Сандләрым ССР Ушәм Калык Комиссарвлак Совәт прәдсәдатәль В. М. Молотов приниматлән.

Мутланымаш пытымәк В. М. Молотов г-н Сандләр лўмәш завтракым пуән. Завтраныштә Л. М. Каганович, К. Е. Ворошилов, Чубарь, Рухимович, Мәжлаук йолташмыт да молат лийыныт.

Завтракыштә В. М. Молотов дән г-н Сандләр салам мутым ойләныт.

Тидак кәчын СССР ЦИК прәдсәдатәль М. И. Калинин йолташ г-н Сандләрым приниматлән.

11 ийульышто г-н Сандләр Тушинский аәродром гыч монгыш Стокгольм олаш чонгәштән.

Москош Турций внутрәннә паша министр дән вәс әл кокла паша министр толыныт

12 ийульышто Москош Турций рәспублик внутрәннә паша министр, Турций калык-рәспубликан партий ЦК-н гәнәральнә сәкрәтарьжә г-н Шўкрў Кайа толын.

Туд дәнә пырльа Турций кугу национальнә погынымаш дәпутат-шамыч г-н Рахми Апак, доктор Шўкрў Шән Озан да молат толыныт.

Министрым вокзалыштә Вәс әл кокла паша Калык Комиссар М. М. Литвинов йолташ, Наркомвнутдәл--Государствәнә Бәзопасность Гәнәральнә Комиссар Н. И. Йәжов йолташ, Вәс әл кокла паша нарком замәститәль Б. С. Стомоньяков да молат вашлийыныт.

13 ийульышто г-н Шўкрў Кайа Н. И. Йәжов йолташ дәкә пурән. Кәчывалым 2 часыштә Йәжов йолташ г-н Шўкрў Кайа лўмәш завтракым ыштән. Завтракыштә министр дәнә пырльа толшо Турций кугу национальность погынымаш дәпутат-шамыч г н Рахми Апак дән д—р Шўкрў Шән Озан, М. М. Литвинов дән Стомоньяков йолташмыт да молат лийыныт.

* * *

13 ийульышто Москош Турций вәс әл кокла паша министр г-н Тәффик Рўштў Арас толын. Курск вокзалыштә министрым М. М. Литвинов йолташ, 12 ийульышто толшо Внутрәннә паша министр г-н Шўкрў Кайа да молат вашлийыныт.

Пийалан рвәзә калыкын парадшә

12 ийульышто Моско Йошкар площадьыштә пәш кугу физкультур парад лийын. Тидә парадыштә чылажә 40 тўжәм физкультурник-влак социалист родиналан, партийлан да калык вождь кугу Сталинлан прәданнә улмыштым, әл аралаш йамдә улмыштым ончыктышт.

Парад 1 шагатат 25 минут жапыштә тўналын. ВЛКСМ ЦК сәкрәтарь Косарәв, физкультур да спорт паша дәнә Ушәмысә комитәт прәдсәдатәль Харчәнко, ВЦСПС сәкрәтарь Москотов да физкультур да спорт паша дәнә Моско комитәт прәдсәдатәль Йарастов йолташ-шамыч парадым ончән савырнымәк, мавзоләйыш кўзат. Харчәнко йолташ физкультурник парадыштә участвоватлышә-шамычым саламлән, мутым ойла. Харчәнко йолташ почәш кўчыкын да пәш раш А. В. Косарәв йолташ выступатла.

Площадьыштә „Интәрнационал" гимн шәргылтәш. Площадьыштә чыла могырымат кугу Сталиным йӧратән, куанән саламлымаш йўк йонга.

Мавзоләйын трибуныштыжо Сталин, Молотов, Каганович, Ворошилов, Калинин, Андрәйәв, Микойан, Чубарь, Жданов, Йәжов, Димитров да Хрущәв йолташ-шамыч.

Адакат уәш саламлымаш, „ура" кычкырымаш, мучашдымын куанымаш.

Тидә парадыштә чыла 11 сойузно рәспубликласә физ культурник шамыч лийыныт. Чыла рәспублик-шамыч шкәнынштын колонныштым пәш чаплын сылнәштарәныт.

Тыгакак парадыштә Москошто улшо чыла добровольно физкультур общәствә-шамыч участвоватләныт.

Парадым ончаш баск футболист-шамычат мийәныт.

Парад пийалан рвәзә калыкын вийжым ончымаш дәнә пәш куатлын әртән.

Ләнин ордәным пуән Совәт Ушәм Гәрой лўмым пумо

1937 ий 4 ийульышто ССР Ушәм Цәнтральнә Исполнитәльнә Комитәт Совәт Ушәмын обороно куатшым пәнтыдәмдымә шотышто правитәльствын спәциальнә заданьыжым образцово шуктымылан да тидә пашаштә гәроизмым ончыктымылан тыгай йолташвлаклан Ләнин ордән пуән Совәт Ушәм Гәрой лўмым пуаш пунчалын:

1. Комбриг Пәтр Иванович Пумпурлан,
2. Капитан Константин Ильич Коләсниковлан,
3. Старшә ләйтәнант Сәргәй Прокофйәвич Дәнисовлан,
4. Ләйтәнант Иван Андрәйәвич Хованскийлан,
5. Младшә командир Василий Михайлович Новиковлан,
6. Младшә командир Кузьма Йаковләвич Биливинлан.

Трактористка улам

Мый трактористкылан пәрвой ий пашам ыштәм. Пәрвой кана тракторыш шичмәм почәш шуко ситыдымаш ыльә. Но тидә ситыдымашым изин-изин питарышым. Паша нормым утыж дән тәмаш тўналым. Смәныштә 4,5 га олмәш 8—10 гәктарым куралам. Ик кәчә годым 12,4 гам куралым, да 81 килограмм горючийым аныклышым.

Кузә мый тидым шуктәнам? Пашаш ләкмәш ән ончыч тракторым сай ончәм, тöрләм. Адак паша ыштымә годымат арам ом йомдарә.

Шошо ага паша годым МТС кок кана пöләклыш.

Кызыт чылажә 225 гам куралынам. Тәний 650 гам куралаш обйазатәльствым налынам. Тидым шуктәм.

Зыкина Ульана.

Хләбниково МТС (Марий-Турәк р-в).

Комсомоләц-влак шукәмыт

„Патыр" колхоз пәләнсә комсомол организацә (Морко р-н) кажнә ийын кугәмәш. Кызыт комсомол организацыштә 22 йән шотлалтәш. Комсомолышто погыдымо молодьож коклаштә политик умландарымаш пашам эрәак колтән шогымо дәнә кызыт адак 5 йән комсомолыш пураш йамдылалтәш нунын коклаштә нылытшә ўдыр-влак улыт. Шуко комсомоләц-влак „Рвәзә коммунист" газәтым налын лудын шогат.

Кудрьашов.

Силосым оптышт

„Патыр" колхоз (Морко район) силосын пайдажым палән налын, 10 тонн силосым оптышт.

К. И.

КАПИТАЛИСТ ЭЛЛАШТЭ

Испан рәспубликан армийын бойәцшә-вәлосипәдистшамыч фронт линийыштә кыл кучымо пашам шуктән шогат. Сўрәтыштә: вәлосипәдист группо.

Француз комсомолын IX-шә сйәздшә почылтын

12 ийульышто Париж олаш француз комсомолын 9-шә сйәздшә почылтын.

11 ийульышто сйәзд лўмәш Парижысә Буффало стадионәш молодьожын пәш кугу митингыжә лийын. Митингыштә чылажә 50 тўжәм йән участвоватлән. Тидә митингә чыла француз молодьожым иктыш ушымо лозунг дәнә әртән.

Митингыштә КИМ сәкрәтарь Раймонд Гюйо выступатлән. Тудо француз комсомолын кугу сәнгымашыжә нәргән ойлән. Француз молодьож пытартыш ийлаштә 50—100 процәнт пашадарым кўзыктән кәртын, спортивкә организацым да молымат ыштән кәртын.

Гюйо йолташ пўтын француз молодьожым сар дән фашизм ваштарәш кучәдалаш иктыш чумыргаш ўжын.

Француз компартийын гәнәральнә сәкрәтарьжә Морис Торәз йолташ кугун ойлән. Торәз йолташ Францийын кöргö дән тўжвал положәныжә нәргән кугун умландарән. Тудо француз рәакцә калыкын антифашист фронтыжо ваштарәш кучәдалмә атакым вийанда, нуно тидлан окса шотышто шыгырәммаш йöным кучылтыт, манын ойлыш.

◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆

ЙАЛ СОВЭТ ОНЧЫЛ ВЭРЫШ ЛЭКТЭ

1933 ийыштә комсомолыш пурышым. 1935 ийыштә мыйым, 19 ийаш рвәзым Вәликополь йал совәт вуйлатышылан (Ронго район) сайлышт. Тидә йал совәт әртак кәч могай пашаштат почәш шўдырна ыльә. Мый шкә ончыланәм йал совәтым ончыл вәрыш лукташ задачым шындышым. Кызыт йал совәт ончыл вәрым налын шога.

Тидлан ән ончыч шкә йырәм активым погышым. Нуным тўрлö пашаш шупшын шогаш тўналым. Йал совәт пәлән 9 сәкцийым организоватлышым. Кызыт чылажә актив 21 йән шотлалтәш. Нунын кокла гыч пәлыжә комсомоләц улыт.

Пашам сай ышташлан актив да колхоз вуйлатыш-влак коклаштә гына паша ыштымаш шагал. У Сталин Конституцийым илышыш пуртымо дәнә паша ыштымә мәтодым йöршын вәс сәмын вашталташ трәбытла. Садлан мә массә пашам колхозник, шкәт озаныш-влак коклаштә колтән шогаш тўнална. Нунын дәнә сай кыл кучымашым организоватлышна.

Кызыт кугу шурно ләктышым погән налаш йамдылалтына. Посна колхозвлак „Пашаә" (колхоз вуйлатышә комсосоләц Чәрнов) шурно погән налаш кызыт тўрыс йамдә.

Йал совәт кöргыштö культур паша дәнат кугу ваштәлтыш лийын. 1935 ийыштат 200 йән тунәмдымә шотлалтәш ыльә гын, кызыт 11 йән гына шотлалтәш. Адак кажнә колхоз пәлән пырдыж газәт ләктын шога. Шуко колхозышто йошкар пусак-шамыч пашам ыштат.

Мый Совәт паша дәнә пырльа комсомол пашамат ыштәм, комсомолышто погыдымо рвәзә-влак коклашт политик-воспитатәльнә пашам колтән шогәм. Нунын коклаштә партий дән правитәльствә пунчал-влакым лончылмашым әртарәм. Политучобышкат шупшын шогәна. Адак комсомолыш йамдылашлан ВЛКСМ устав дән программә тунәмашым „Пашаә" колхоз пәлән организоватлән улына.

Комсомоләц— М. Кудрьашов.

Отв. рәдактор В. В. ЛАЗАРЭВ.

Упол. Марлита А-124. Тираж 2645 экз. Йошкар-Ола, Маргосиздатын 1-шә типогр. ВЛКСМ Маробком дән горком орган. Савыктышә „М. К."